

متن پرسش

سلام: با آرزوی قبولی طاعات. در نقد جواب علامه طباطبایی درباره نقد ایشان نسبت به نظر هیوم درباره علیت گفته شده که نظر علامه ضرورت وجود علیت در بین اشیا بیرون از ما را نمی دهد. گرچه موید یافتن این اصل در درون خود بصورت علم حضوری است. ذاما ضرورتا موید ارتباط علی بین اشیا بیرون (و نه حتی علت بودن اشیا بیرون بر علم درون) را نمی دهد. در این رابطه اگر نکته و پاسخی هست راهنمایی بفرمایید. ممنون

متن پاسخ

باسمه تعالی: سلام علیکم: علامه‌ی طباطبایی می‌فرمایند علیت را ما به صورت حضوری در نفس خود می‌یابیم و سپس به بیرون از خود تعمیم می‌دهیم و به همین جهت علیت یک امر عقلی است و نه حسّی. با توجه به این امر، جایی برای انکار علیت آن‌طور که هیوم می‌گوید نمی‌ماند که بگوییم آنچه ما حسّ می‌کنیم تقارن دو شیئی است. مگر بنا بود علیت را حسّ کنیم؟ در حالی که می‌توانیم از طریق عقل، وقتی دو پدیده رابطه‌ای شبیه رابطه‌ی علیتی دارند که ما از طریق تجربه‌ی درونی یافته‌ایم، آن حادثه را مصداق آن علیت بدانیم. موفق باشید